

Džon Šorz

*Pod mermernim
svodom*

LJUBAVNA PRIČA

Prevele sa engleskog
Marija Obadović i Marija Stajić

Mono & Mañana

2006.

Naslov originala
Beneath a Marble Sky
Copyright © John Shors 2004

Izdavač
Mono & Mañana

Za izdavača
Miroslav Josipović
Nenad Atanasković

Urednik
Tatjana Bižić

Prevod
Marija Obadović i Marija Stajić

Lektura
Ljubica Pupezin

Korice
Ateneum

Tehnički urednik
Nenad Đuričić

Štampa
Intergraf MM, Beograd

Tiraž
1.500

ISBN 86-7804-074-2

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

821.111(73)-31

ŠORZ, Džon

Pod mermernim svodom : ljubavna priča / Džon Šorz ;
prevele sa engleskog Marija Obadović i Marija Stajić. - Beograd :
Mono & Mañana, 2006 (Beograd : Intergraf MM). - 384 str. : 21 cm

Prevod dela: Beneath a Marble Sky / John Shors. - Tiraž 1.500.

ISBN 86-7804-074-2

COBISS.SR-ID 134724108

za Alison

PIŠČEVA NAPOMENA

Znatan broj činjenica ukazuje na to da je mogulski car Šah Džahan sagradio Tadž Mahal u spomen na svoju voljenu suprugu Mumtaz Mahal, kao i da je, nedugo pošto je mauzolej dovršen, usledio oštar sukob između njegovih sinova. Međutim, učenjaci se ne slažu povodom mnogih pitanja, uključujući i način gradnje Tadž Mahala, identitet glavnog arhitekta, pa čak ni toga koliko godina je izgradnja trajala. Odgovore na ova pitanja zatrpale su glasine, politički interesi i pesak vremena. Stoga, koliko god je to moguće, okvirna priča romana *Pod mermernim svodom* prati istorijske činjenice. Da bih ove epske događaje učinio zanimljivijim, dao sam sebi određenu slobodu u vezi sa istorijskim događajima, običajima i postupcima likova. Roman je, dakle, plod mašte.

PRVI DEO

*Onog trenu kad začuh prvu ljubavnu priču,
počeh tragati za tobom, ne znajući
koliko bejah slep.
Zaljubljeni se ne sreću negde na kraju,
oni su sve vreme jedno u drugom.*

RUMI

Nekada davno, kada sam još uvek bila bezbrižna devojčica, moj otac je verovao u savršenstvo.

Jednom prilikom, zamislivši se nad svojim carstvom i razmišljajući o divnim stvarima koje je stvorio, napisao je pesmu. Naredio je da se na lukovima iznad njegovog Paunovog prestola zlatnim slovima ispiše: „Ako na Zemlji postoji raj, onda je to ovde, i samo ovde.“ Jednostavne reči jednostavnog čoveka. Ali tako istinite.

Izlazak sunca iznad reke Jamune često me je navodio da razmišljam o raju. Posmatrajući široku površinu reke, pogledom sam milovala prizore pred sobom, isto kao što bih milovala lice svog dragog. Ovoga jutra nadahnjuju me kao i uvek, naročito pošto sam toliko vremena provela skrivajući se. S moje desne strane proteže se veličanstvena Crvena tvrđava. Naspram nje, obasjan crvenilom sunca, nalazi se Tadž Mahal. On ne stremi uvis kao soko, ili talasi koji izranjaju iz mora. Pre bi se reklo da se mauzolej izvija poput luka, snažan i uzvišen, kao kapije raja. Tadž Mahal je sagrađen kao spomen na moju majku, zbog čega je za mene istovremeno izvor najveće radosti, ali i najdublje tuge.

Danas nisam sama. Moj čuvar Nizam strpljivo vesla preko Jamune. Na pramcu čamca sede moje dve unuke, Gulbadan i Ruraja. Više nisu devojčice i svaka je čudesno otelovljenje moje kćerke. Gledajući ih imam utisak da je vreme suviše brzo proletelo. Kao da sam juče milovala njihova majušna stopala koja još nisu napravila nijedan korak. Moja ljubav prema

njima dvema sada je još jača nego pre. Kada ih gledam, osećam se kao da sam na mestu gde nema kajanja i nema uspomena da me podsete na moje ožiljke, na te velike masnice koje nosim na duši i telu.

Gulbadan i Ruraja se kikoću šapućući kao i sve devojke o muškarcima koji se šepure pred njima, o snovima koji će se ostvariti. Kad sam ja bila u njihovim godinama, mnogo sam bolje prikrivala osećanja. Spolja gledano, ponašala sam se skoro kao one, ali su me ispod debelog odbrambenog štita mučile mnogo teže misli, misli kojima je često preovlađivala jaka želja da budem prihvaćena, potreba da osetim da vredim.

Nizam, koji nas sada vodi ka drugoj obali, daleko od radoznalih ušiju oko Tadž Mahala, jedan je od malobrojnih ljudi koji su ikada primećivali moju nesigurnost. Uz ivicu reke raste stablo banjana, čije grane miluju površinu vode. Mene banjan uvek podseti na nekog ogromnog pauka, a njegove grane, što se u pravoj liniji spuštaju do zemlje, na njegove noge. Nizam je privezao čamac za granu koja zaranja ispod uzburkane površine, a zatim mi dao znak glavom potvrđujući ono što sam i sama pomislila – da smo ovde sami i sasvim bezbedni, dovoljno bezbedni da Gulbadan i Ruraja čuju priču o tome kako su došle na svet.

Priču koja nikada nije ispričana.

„Najdraže moje“, počeh, popuštajući malo pojas koji mi se usekao u stomak. „Roditelji su vas doveli u Agru i zamolili me da i ja doputujem ovamo zato što smatraju da ste dovoljno zrele da vam poverimo jednu priču.“ Zastala sam, pokušavajući da sretnem njihov pogled. U ovom trenutku, volja mi je jača od osećanja tako da sam se primorala da mi glas zvuči odlučnije. „Jesu li pogrešili?“

Gulbadan, koja je starija, poigrava se srebrnim prstenom koji je potpuno izgripan kao i daske ovog starog čamca. „Šta hoćeš da kažeš, Džaha?“

„Hoću da kažem, umete li da čuvate tajnu? Ili ste kao svrake na leđima bivola koje samo brbljaju dok ih jastrebovi vrebaju iz prikrajka?“

„Ali zašto moramo da budemo toliko oprezne?“

„Zato, dete, što ja, kao i svaka žena koja se u svom životu suprotstavljala muškarcima, imam neprijatelje koji bi skupo platili da saznaju ovu tajnu. Pomoću nje bi mogli da vas se reše, a to isto bi učinio i car.“

„Car?“, upitala je Gulbadan zaboravljajući na svoj prsten. „Ali mi ga sigurno ne zanimamo.“

„Car Alamgir“, rekla sam, „neka mu Alah oprostí sva zlodela, povredio bi vas ako bi saznao za ovo.“

„Ali on nas i ne poznaje. On...“

„On zna mnogo toga, mnogo više nego što možeš da zamisliš, Gulbadan. To što vas uopšte nije upoznao ne znači da ne može da vam naudi.“

„Da nam naudi? Ali zašto?“

Suzdržavam uzdah pritisnuta kajanjem. „Morate da razumete da mi... da smo krili tajne od vas. Tajne koje ću vam danas poveriti, ali koje bi bile pogubne za vas da ste ih saznale kada ste bile premale da ih čuvate.“

Nijedna se nije pomerila i čini se kao da uopšte ne dišu dok se blagi povetarac poigrava njihovim haljinama boje zemlje. Moje ostarelo telo takođe je odeveno u jednostavnu odeću, samo što sam obučena kao Perisijanka, u crnu bezobličnu tkaninu, a lice mi sakriva zar. Kada smo se jutros srele, Gulbadan i Ruraja su me upitale zašto sam se prerušila. Ne trepnuvši, slagala sam da izbegavam pohlepno lice lihvara. Kao i uvek kada sam bila primorana da ih slažem, unuke su mi nagonski poverovale. Ali više ih neću zavaravati. Od danas više ne.

„Šta znate o caru?“, upitala sam.

Gulbadan nakratko pogleda ka Crvenoj tvrđavi. „Čini se da ljudi... pa, ili ga obožavaju, ili preziru. Mada ga većina prezire.“

Zaustila sam da nešto kažem ali me je Ruraja prekinula. „Džaha, zašto je on tako okrutan?“

Koliko sam samo puta razmišljala o tome? Stotinu? Hiljadu? I dalje pomalo nesigurna u odgovor, kažem: „Car se oduvek osećao nevoljenim. Nije bio u pravu, ali to je nebitno jer kada smatrate da vas niko ne voli, svet u kojem živite postaje hladan. Najpre se pojavi ljubomora, pa ogorčenje, a zatim mržnja. A mržnja je pokvarila Alamgirovo srce.“

„Ali kako ti znaš išta o njegovom srcu?“, začuđeno je upitala Gulbadan.

Oklevala sam da odgovorim jer su Gulbadan i Ruraja obmanjivane celog života. Kako bih ja reagovala, pitam se, da sam na njihovom me-

stu? Sigurno je da nijednoj devojci ne bi lako palo iznenadno saznanje da je odgajana u lažnom uverenju i da nije običnog već carskog porekla. Hoće li moje drage unuke razumeti zašto smo morali da ih obmanemo? „Alamgir se nekada zvao Aurangzeb“, konačno sam progovorila i pogledi su nam se sreli. „A ja sam nekada bila njegova sestra.“

Na to je Nizam potvrdno klimnuo glavom, a senka njegovog turbana zaigrala je po Rurajinom krilu. „Sestra?“ s nevericom je ponovila Gulbadan.

Nagnula sam se ka devojkama. „Morale smo da vas zaštitimo. Da nismo...“

„Ali kako ti možeš da budeš njegova sestra?“

„Tako što sam ja, kao i ti, Gulbadan, kraljevske krvi kao i on.“

„Kraljevske? Tvoj otac je bio ribar, kao i moj. Nestao je u oluji!“

„Moj otac je bio car. Car Šah Džahan.“

„Nemoguće!“

„Ali tačno.“

Gulbadan je otvorila usta, ali nikakve reči nisu izašle. Namrštila se, a ruke su joj nemoćno pale u krilo. „Zašto onda živiš tako daleko od Agre? I zašto... zašto ste nas lagali? Zašto nikada nismo saznale?“

„Kad čujete moju priču, razumećete.“

„Zašto nam to sada govoriš?“

„Zbog vašeg malog brata.“

„Zbog Mirze? To nema nikakvog smisla!“

Retko kad sam videla Gulbadan tako uznemirenu. Ruraja se ponašala kao da se probudila i ugledala dva sunca na nebu. „Molim te, Gulbadan, molim te poslušaj. Ako me saslušaj, sve ću vam objasniti.“

Zatomila je ljutit odgovor. Na trenutak sam zatvorila oči. Tišina se spustila na nas i ja se pitam je li naša odluka mudra. One su zasigurno dovoljno odrasle i pametne da čuvaju moje grozne tajne, ali hoće li se ikada desiti nešto što će to opravdati?

„Ispričaću vam istoriju naše porodice i reći ću vam u šta su verovali neki koji su odavno mrtvi“, rekla sam. „Ne mogu predvideti budućnost,

ali u ovim burnim vremenima presto jednog dana može da bude upraznjen. U tom slučaju, Mirza ima pravo da ga zatraži, ako poželi. On je premali da ovo sada sazna, ali vi niste. Mirzi će biti potrebna vaša podrška ako poželi da ide stazom koju je njegov pradedo tako pažljivo krčio – stazom koja vodi miru i saosećanju, a ne u rat i nepoverenje koje nas danas okružuje.“

„Ali Mirza je još dete“, rekla je Ruraja.

„Jeste, ali će jednoga dana biti čovek, kao što je vaš otac. Mirza je kraljevske krvi i ta krv bi ponovo mogla da ujedini carstvo. Mogla bi da spase na hiljade života. Zbog toga vas molim da me pažljivo saslušate. Ispričaćete ovu priču bratu kada bude spreman. Svi ćete morati da je znate ako Mirza ikada odluči da zatraži presto.“

Gulbadan je za trenutak pogledala u daljinu, ka svom domu. „A dok on ne bude spreman, mi ćemo ga obmanjivati, kao što je i majka nas?“

„Ona je to radila samo zato što vas voli, dete moje.“

„Ali majka nikada ne laže“, kaže Ruraja.

„I ti bi slagala, Ruraja, da zaštitiš svoju decu. A takođe i ti, Gulbadan. Rekla bi na hiljade laži, ponavljala bi ih svakoga dana koliko god puta je potrebno. A onda jednoga jutra, kao što je ovo, rekla bi istinu.“

„Šta je istina?“, upitala je Gulbadan.

Rukom sam pokazala na Tadž Mahal na drugoj obali reke. „Znate li zašto je sagrađen?“

Obe su se okrenule ka mermernoj suzi. „Šah Džahan“, odgovorila je moja najmlađa unuka, „sagradio ga je kao spomen na svoju ženu.“

„Kao spomen na našu prabaku?“, upitala je Gulbadan.

„Vaši prababa i pradedo proživeli su neverovatno život“, odgovorila sam. „Nizam zna njihovu priču. Vaši roditelji je znaju, ali mi smo stari i priča ne sme da nestane sa nama.“

Ruraja pogleda u Nizama, koji još jednom klimnu glavom da potvrdi moje reči. Moj prijatelj je iskren kao ogledalo i Ruraja u čudu otvori usta. „Kako počinje priča?“

Iako nisam vešta pripovedanju, reči su mi brzo navirale i nadala sam se da će priča umiriti njihovu zabrinutost. Rekla sam im da se moj otac, pre nego što je stupio na Paunov presto, zvao Kuram i bio carev omiljeni sin za koga se očekivalo da će jednoga dana vladati carstvom.

„Kada je Kuram imao petnaest godina“, nastavila sam priču, „ušao je u jedan dućan svile i perli. Unutra je na jastuku sedela moja majka, Ardžumand. Zbog njene lepote, kako su pesnici tvrdili, i duga se mogla rasplakati od zavisti. Kuram se zaljubio u nju. Upitao ju je za cenu jedne perle, a ona mu je otrešito odgovorila da to nije perla već dijamant. Rekla mu je da košta deset hiljada rupija misleći da je to za njega previše, ali je moj otac odmah izvadio novac.

Sledećeg dana Kuram je otišao svom ocu kako bi zatražio dozvolu da zaprosi Ardžumand. Car je i sam već iskusio ludilo ljubavi tako da nije mogao da ne usliši sinu želju. Međutim, odredio je da mora proći pet godina pre nego što se Kuram i Ardžumand venčaju. U međuvremenu, iz političkih razloga, otac se oženio persijskom princezom Kvandari.“

„Zašto nikada nismo čuli ništa o njoj?“, upitala je Gulbadan, čija je ljutnja počela da jenjava.

„Zato što je moj otac za druge žene mario koliko i za kamile“, odgovorila sam suzdržavajući osmeh jer mi je drago što je otac uvek stavljao majku daleko iznad njenih prethodnica. „Izdržavao ih je u haremu, ali ih je retko viđao.“

„I šta se desilo pet godina kasnije?“, upitala je Ruraja.

„Kuram i Ardžumand su se venčali u noći punog meseca, stojeći u krugu baklji koje su na njih bacale zlatni odsjaj. Posle toga, bilo je toliko vatrometa u vazduhu da se noć pretvorila u dan.“

Gulbadanin pogled skliznuo je s neba ka meni. „Ali, Džaha, šta je tu opasno?“

„Seme opasnosti posejano je ubrzo posle toga, kada smo se rodili ja i moja braća i sestre. Zbog nas je carstvo uronilo u rat koji je brata okrenuo protiv sestre, i oca protiv sina.“

„Zbog tebe?“

„I ja sam bila deo toga“, polako sam odgovorila. „Pokušala sam da uradim ono što je bilo najbolje, ali čovek ne može da dobije svaku bitku.“

„Kakve bitke? Šta si sve radila?“

„Gulbadan, saslušaj me i uskoro ćeš sve saznati.“